

Nākamruden Maltā darbu sāks profesionālā vidusskola ar militāru ievirzi

Publicitātes foto

Lidija Kirillova

Maija vidū Aizsardzības ministrija informēja sabiedrību, ka Latgalē, Rēzeknes novada Maltā, tiek veikta un 2026. gada 1. septembrī darbu sāks profesionālā vidusskola ar militāru ievirzi. Šī būs jau otrā šāda rakstura mācību iestāde, kuras veidošanā tiek pārņemta pulkveža Oskara Kalpaka vidusskolas pieredze. Jaunas skolas izveide Latgalē iekļauta arī šogad apstiprinātajā rīcības plānā “Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam”. Lai uzzinātu vairāk, kāpēc izvēlēta tieši Malta, kā tiks plānots mācību saturs, kādi būs audzēkņu uzņemšanas noteikumi un iestādes finansējums, “Vietējā Latgales Avīze” uzrunāja vidusskolas izveides projekta vadītāju pulkvedi Vili Bausku.

Kāpēc militārās vidusskolas Latgalē izveidei izvēlēta tieši Malta?

Atbildot uz šo jautājumu, pulkvedis Bauska teic, ka Maltas vidusskola tika izvēlēta par ģenerāļa Pētera Radziņa profesionālās vidusskolas mājvietu, pamatojoties uz Latgales reģiona skolu atbilstības Aizsardzības ministrijas (AM) noteiktajiem kritērijiem izpēti. Izpētes laikā tika apskatītas vairāk nekā desmit mācību iestādes un izvērtēta to atbilstība kritērijiem. Tas ir, klašu telpu un kabinetu pieejamība, sporta infrastruktūra nodarbībām gan iekštelpās, gan ārtelpās, ēdnīca un dienesta viesnīca, teritorija lauka nodarbību veikšanai un citas, vairāku faktoru atbilstība izvēli nosvēra par labu Maltas vidusskolai. Viens no svarīgākajiem – plašas dienesta viesnīcas klātbūtne, jo ar laiku tur būs jāizvieto aptuveni simts audzēkņu. Iepiecinā, ka skolā ir mūsdienīga ēdnīcas zāle un labiekārtota virtuve, kas ļaus bez problēmām nodrošināt audzēkņiem četreizēju ēdināšanu. Svarīgs ir arī Zemessardzes vienību tuvums un ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Lūznavas Zemessardzes bāze faktiski ir «kaimiņos». Tikai 20 km attālumā atrodas Rēzekne, arī Preiļu un Daugavpils ZS bataljoni ir viegli sasniedzami. Visbeidzot investīcijas, kas būtu nepieciešamas citu vietu sakārtošanai, būtu pārāk lielas un īsā laika posmā nerealizējamas.

Kā skaidro pulkvedis Vilis Bauska, Latvijā šobrīd ir tikai viena militārās izglītības iestāde, tā ir Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola, kas sāka darboties 2021. gadā, un jaunveidojamā ģenerāļa Pētera Radziņa profesionālā vidusskola līdz ar vispārīgglītojošo priekšmetu mācību programmu īsteno valsts aizsardzības mācības programmu. Abas minētās profesionālās vidusskolas realizēs mācību programmu četru gadu garumā, kā tas pieņemts profesionālajās vidusskolās. Vispārīgglītojošo mācību priekšmetu un profesionālo mācību priekšmetu moduļu sadalījums būs attiecībā 45 pret 55 %, līdz ar to militārais modulis būs nedaudz pārsvarā.

Svarīga šīs mācību iestādes iezīme būs tā, ka mācību laikā izglītojamie tiek nodrošināti ar dienesta viesnīcu, ēdināšanu, militāro formas tērpu, profesionālo mācību priekšmetu apguvei nepieciešamajiem materiāltehniskajiem līdzekļiem. Kā saka pulkvedis, izglītojamajiem būs tikai viens svarīgs uzdevums – programmas apguve. Audzēkņiem būs noteikts dienas režīms, viņi nēsās militāro formu. Būs noteikti pašpilnveides uzdevumi, sporta nodarbības. Skolas uzturēšanai nepieciešamos līdzekļus segs valsts, atbilstoši likumam audzēkņiem ir noteiktas un viņi saņems stipendijas. Jauniešiem, kuri izvēlēšies startēt konkursā uz uzņemšanu mācību iestādē, labi jāpadomā, vai viņi jūtas pietiekami motivēti, garā stipri un fiziski attīstīti, lai veiksmīgi apgūtu mācību programmu, uzsver skolas izveides projekta vadītājs.

«**Audzēkņu atlase notiks pēc vairākiem parametriem. Pirmais un galvenais būs centralizēto eksāmenu rezultāti – jo augstāki rezultāti, jo lielākas iespējas mācīties šajā skolā. Ne mazāk svarīga ir izziņa no ģimenes ārsta, ka ar veselību viss ir kārtībā. Pulkvedis uzsver, ka šis noteikums ir ļoti svarīgs, jo fiziskā slodze audzēkņiem būs ļoti liela. Būs fizisko normatīvu pārbaude un pārrunas. Apkopojot visus šos parametrus, uzņemšanas komisija izvēlēšies audzēkņus uzņemšanai skolā.**

Nemot vērā to, ka Oskara Kalpaka vidusskola darbojas jau vairākus gadus, ir uzkrāta zināma pieredze. Šogad, piemēram, par vēlmi mācīties saņemti aptuveni 100 iesniegumi, bet uzņemti tika 25 jaunieši. Iespējamie klupšanas akmeņi turpmākajā mācību gaitā ir vāja fiziskā sagatavotība, spēcīgas motivācijas trūkums un nespēja iekļauties ātrajā un stingrajā ikdienas ritmā.

Ģenerāļa Pētera Radziņa profesionālā vidusskola būs Aizsardzības ministrijas dibināta mācību iestāde, tāpēc visi ar skolas darbību saistītie izdevumi tiks finansēti no ministrijas budžeta. Vispārīgglītojošos priekšmetus varēs pasniegt arī Maltas vidusskolas pedagogi, piemēram, fiziku, ķīmiju, kur ir pieejamas modernas laboratorijas. Bauska uzsver, ka tiks darīts viss, lai abas skolas varētu līdzāspastāvēt un neviena neciestu, bet savstarpēji iegūtu. To apliecina arī pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas piemērs, kas izmanto tehnikuma telpas Kandavā.

Būtisks faktors ir potenciālā militāro priekšmetu instruktoru piesaistes iespēja, un arī šajā ziņā Maltas vidusskolas ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir labvēlīga. Pulkvedis Bauska iezīmē iespējas instruktoru korpusa komplektēšanai. Pirmā, instruktori, kuri veic savus pienākumus tuvumā esošajos Zemessardzes bataljonos Lūznāvā, Rēzeknē, Preiļos un Daugavpilī. Otrais, instruktori no citām NBS spēku veidu vienībām, kas varētu tikt deleģēti mācību programmas realizācijai. Un trešais, karavīri, kas pabeiguši vai grasās pabeigt profesionālo dienestu, un kuru dzīvesvieta ir Austrumu pierobežas reģionā, varētu izskatīt iespēju turpināt karjeru ģenerāļa Pētera Radziņa profesionālajā vidusskolā.

Pēc vidusskolas beigšanas jauniešu tālākās iespējas būs viņu pašu ziņā. Pulkvedis Bauska izsaka cerību, ka lielākā daļa absolventu paliks resorā un turpinās mācības vai nu Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, vai iestāsies profesionālajā dienestā. Taču jaunieši varēs pilnīgi brīvi izvēlēties studēt arī citās augstskolās vai darboties Zemessardzē. Pēc Kalpaka vidusskolas pirmā izlaiduma var secināt, ka daļa absolventu iestājušies Aizsardzības akadēmijā, citi kļuvuši par profesionāliem karavīriem vai zemessargiem. Taču arī tad, ja viņu ceļš vedīs pavisam citā virzienā, jaunieši būs sagatavoti valsts aizsardzībai, zinās, kā rīkoties krīzes gadījumā, būs motivēti, fiziski nobrieduši, prātīgi pieņemti lēmumus un par tiem arī atbildēt.

Ziņa par pārmaiņām Maltas vidusskolā uzņemta pozitīvi

Ilggadējā Maltas vidusskolas direktore **Vinera Dimpere** atzina, ka ziņa par gaidāmajām pārmaiņām skolā uzņemta pozitīvi, lai gan tas nebūt nav bijis liels pārsteigums. «Ar pulkvedi Bausku jau bijām pazīstami, jo viņš ne reizi vien viesojies pie mums ar lekcijām un acīmredzot saskatīja potenciālu,» stāsta direktore. «Lēmums par militārās ievirzes vidusskolas izveidi uz mūsu skolas bāzes ir laba iespēja gan Maltas, gan visa Latgales reģiona jauniešiem. Kad sākam izvērtēt, ko varam no savas puses piedāvāt projektam, sapratām, ka tās ir mūsu plašās telpas. Nav noslēpums, ka pēdējos gados skolēnu skaits Latgales mācību iestādēs krietni samazinājies. Šogad pie mums mācās nedaudz vairāk kā 430 audzēkņi, tāpēc brīvas vietas mācībām ir pietiekami. Jāņem vērā, ka Maltas vidusskolai ir arī ļoti labi iekārtota dienesta viesnīca, Aizsardzības ministrijai nebūs jāiegulda lieki līdzekļi. Ir arī moderna virtuve un plaša divstāvu ēdnīca. Tātad ir gatava labi uzturēta infrastruktūra, kas līdzīgos projektos, kur jāsāk no nulles, prasītu ievērojamus līdzekļus. Mums ir arī labs skolotāju kolektīvs, skolā strādā 54 pieredzējuši pedagogi. Laika gaitā izveidoti ar mācību līdzekļiem ļoti labi aprīkoti kabineti, tāpēc vispārīgo mācību priekšmetu pasniegšana problēmas nesagādās.»

V. Dimpere ir pārliecināta, ka arī ikdienā noritēs labi un jaunie audzēkņi tiks uzņemti draudzīgi un ar interesi. «Skolas programmā ir arī tāds priekšmets kā valsts aizsardzības mācība, tāpēc militārās lietas mūsu bērniem nav galīgi svešas. Gluži ot-

rādi, devītklasnieki pat apsver domu, ka nākamajā mācību gadā gribētu turpināt mācības jaunajā skolā ar militāro ievirzi. Tādā gadījumā iesaku viņiem vēl vairāk uzlabot sekmes un gādāt par savu fizisko sagatavotību, kā arī saprast, vai motivācija ir pietiekami spēcīga, lai izturētu grūtības.

Kas bija ģenerālis Pēteris Radziņš

Ģenerālis Pēteris Radziņš ir viens no ievērojamākajiem un talantīgākajiem latviešu virsniekiem un militārās zinātnes teorētiķiem, kuram bija ievērojama nozīme arī cīņās par Latvijas neatkarību. Radziņš dzimis 1880. gadā Lugažu pagasta Jaunvīndedzēs.

Radziņš savu militāro karjeru uzsāka 1898. gadā, brīvprātīgi iestājoties Krievijas impērijas armijā. Pēc dienesta Lietuvas teritorijā dislocētajā 112. Urālu kājnieku pulkā, 1899. gadā Radziņš iestājās Viļņas junkurskolā, absolvējot to 1901. gadā podporučika pakāpē. Sekoja dienests Polijā – Ostrovā, daļība Krievijas–Japānas karā. Pēc atgriešanās no kara 1907. gadā iestājās Krievijas Ģenerālštāba akadēmijā Pēterburgā.

Sākoties Pirmajam pasaules karam, Pēteris Radziņš no 1915. gada iesaistījās karadarbībā Polijas teritorijā. No 1916. gada februāra Radziņš bija 61. divīzijas štāba priekšnieka vietas izpildītājs, 1917. gada jūlijā sasniedzis pulkveža pakāpi.

Pēc Krievijas armijas pakāpeniskā sabrukuma un lielinieku apvērsuma 1917. gada nogalē, Radziņš 1918. gada februārī izformēja sevis komandētās karaspēka daļas un iesaistījās Ukrainas hetmaņa armijas dienestā. 1919. gada decembrī viņš devās uz Varšavu un atgriezās Latvijā.

Dienestu Latvijas armijā Pēteris Radziņš uzsāka pulkveža pakāpē Bermontiādes laikā, ieņemot Armijas virspavēlnieka štāba priekšnieka amatu. Radziņa vadībā un pēc viņa izstrādātiem kaujas plāniem tika ne tikai sakauta naidīgā Rietumkrievijas brīvprātīgo armija, bet arī ciešā sadarbībā ar Polijas armiju atbrīvota Latgale no Sarkanās armijas. 1920. gada februārī paaugstināts par Latvijas armijas ģenerāli.

Pēc atvaļināšanās no armijas 1920. gada oktobrī Radziņš strādāja par patsniedzēju Kara skolā, virsniekuursos un aviācijas skolā.

Pētera Radziņa dzīve pārtrūka 1930. gada 8. oktobrī Rīgā. Ģenerālis apbalvots ar Latvijas un ārvalstu apbalvojumiem, kuru starpā ir Lāčplēša Kara ordenis, Triju Zvaigžņu ordenis, Krievijas Sv. Jura ordenis, Sv. Staņislava ordenis, Somijas Baltās rozes ordenis. Radziņam piešķirti arī Igaunijas, Polijas, Zviedrijas un Francijas apbalvojumi. ▣

Informācija un foto no Latvijas Kara muzeja krājuma.

«Projekta «Droša informācija – droša robeža» publikācija tapusi ar Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas finansiālo atbalstu.»

Aizsardzības ministrija